

ANDRZEJ CZARNIK

PRASA HITLEROWSKA W PODBITEJ EUROPIE 1938-1945*

Powstanie Rzeszy Wielkoniemieckiej po anszlucie Austrii stwarzało nowe perspektywy dla ekspansji prasy nazistowskiej w tym kraju¹. Tuż za czołgami Wehrmachtu do Wiednia przybyła grupa działaczy hitlerowskich, mających za zadanie zorganizować prasę austriacką. Na czele grupy stanął Helmut Sündermann. W pośpiechu zaczęto przygotowywać hitlerowskie materiały propagandowe, przeznaczone dla redakcji wszystkich gazet austriackich (tzw. *Wahlordendienst*). Już po 14 marca Sündermann polecił wydać „NS-Partei-Korrespondenz”, mającą odtąd zaopatrzyć prasę austriacką w informację². Dnia 18 marca 1938 r. zorganizowano w Wiedniu spotkanie wszystkich redaktorów naczelnych austriackich dzienników, na którym przekazano im instrukcję w sprawie kierunków działania w nowych warunkach. Do poszczególnych okręgów Austrii wysłano dziewięciu zaufanych dziennikarzy nazistowskich z Rzeszy w charakterze tzw. pełnomocników prasowych (*Pressebeauftragte*) z zadaniem czuwania nad właściwym kierunkiem propagandy prasowej³.

W odniesieniu do podstawowej grupy gazet austriackich zastosowano nacisk, mający prowadzić do zajęcia przez nie pozycji hitlerowskich. Trzeba stwierdzić, że związane z tym wysiłki Amanna i Goebbelsa nie pozostały bez rezultatu. Miejscowa prasa, nawet ta dotąd nieprzychylna hitlerowcom, zmieniła front. Wiele dzienników, uchodzących przed anszlusem za niezależne, entuzjastycznie opowiedziało się za nowymi władzami. Ta zmiana oblicza politycznego była tak zaskakująca, że niektóre niemieckie dzienniki czyniły ironiczne uwagi o „szybkim nawróceniu” prasy austriackiej, dopóki nie otrzymały z PROMI (*Reichsministerium für Volksaufklärung*

* Niepublikowany, wskutek ingerencji cenzury, fragment książki *Prasa w Trzeciej Rzeszy. Organizacja i zakres działania*, Gdańsk 1976 (przyp. red.).

¹ Szczegóły o rozwoju prasy hitlerowskiej w Austrii przed anszlusem podaje: H. Schoper, *Presse in Kampf. Geschichte der Presse während der Kampffahre der NSDAP in Österreich*, Brünn 1942.

² *Zeitungswissenschaft* (dalej: Z.W.) 1938, nr 4, s. 237.

³ H. Sündermann, *Die Grenzen fallen von der Ostmark zum Sudetenland*, München 1939, s. 78.